Vlaams Parlement

stuk **2539** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 8 mei 2014 (2013-2014)

Gedachtewisseling

over de voorstartregio Oost-Vlaanderen van de integrale jeugdhulp

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door mevrouw Else De Wachter

verzendcode: WEL

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers.

Vaste leden:
de dames Sonja Claes, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de dames Mia De Vits, Else De Wachter;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:
de dames Caroline Bastiaens, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de heren Frank Creyelman, Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

INHOUD

Blz.

I. Uiteenzetting door de heer Jean-Pierre Vanhee, algemeen directeur van de intersectorale toegangspoort ... 4
1. Voorstart: ervaringen en aanbevelingen ... 4
2. Communicatie over het nieuwe landschap ... 4
2.1. Communicatie ... 4
2.2. Vorming ... 5
2.3. Intervisie en helpfuncties ... 5
3. Vermaatschappelijking van de hulp ... 6
4. Positie van de brede instap en het rechtstreeks toegankelijke aanbod ... 6
5. Werking van de intersectorale toegangspoort ... 6
6. Ervaringen van de voorzieningen in Oost-Vlaanderen ... 7
6.1. Informatisering ... 7
6.2. Inhoudelijke elementen ... 7
7. Verontrusting als gedeelde verantwoordelijkheid en maatschappelijke noodzaak ... 8
7.1. Cijfers vertrouwenscentra kindermishandeling ... 8
7.2. Cijfers consultfunctie OCJ ... 8
7.3. Cijfers OCJ transitie van dossiers en nieuwe dossiers ... 8
7.4. Cijfers OCJ nieuwe dossiers ... 8
7.5. Cijfers instroom sociale diensten jeugdrechtbank ... 9
7.6. Gedeelde verantwoordelijkheid ... 9
7.7. Werking van de gemandateerde voorzieningen ... 9
8. Positie van het crisisnetwerk ... 9
8.1. Cijfers crisisaanmeldingen in Vlaanderen ... 9
8.2. Cijfers crisisaanmeldingen in Oost-Vlaanderen ... 9
8.3. Grootste toename bij aanmelders ... 10
8.4. Netwerkevoluties ... 10
9. Hulpcontinuïteit ... 10
10. Cliëntperspectief op de verandering ... 10
11. Algemene conclusie ... 10
11.1. De implementatie is een leerproces ... 10
11.2. Eerste reflectie en aanzet tot een actieplan jeugdzorg ... 11
11.3. Verontrusting en maatschappelijke noodzaak ... 11
11.4. Gerechtelijke jeugdhulp ... 11
11.5. Crisisjeugdhulp ... 11
11.6. Hulpcontinuïteit ... 12
11.7. Cliëntparticipatie ... 12
II. Vragen van de leden ... 12
III. Antwoord van de heer Jean-Pierre Vanhee ... 17
IV. Replieken ... 23
Gebruikte afkortingen ... 25

Op woensdag 19 maart 2014 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid een gedachtewisseling over de voorstartregio Oost-Vlaanderen van de integrale jeugdhulp. Aan deze gedachtewisseling nam de heer Jean-Pierre Vanhee, algemeen directeur van de intersectorale toegangspoort, deel.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER JEAN-PIERRE VANHEE, ALGEMEEN DIRECTEUR VAN DE INTERSECTORALE TOEGANGSPOORT

1. Voorstart: ervaringen en aanbevelingen

De heer *Jean-Pierre Vanhee* blikt terug op de resultaten van de voorstart, gestoeld op het tussentijdse verslag en het eindrapport van de regionale stuurgroep Oost-Vlaanderen over de ervaring met de voorstart in de periode 16 september 2013 tot 28 februari 2014. De mensen die zijn samengebracht in de stuurgroep en hun ervaringen hebben verzameld, zijn het best geplaatst om een analyse te maken en aanbevelingen te formuleren voor de implementatie van de integrale jeugdhulp.

De praktijkrapportage is verrijkt met cijfers die geobjectiveerd de evolutie in Oost-Vlaanderen weergeven. In eerste instantie bekijkt de spreker de cijfers van nabij en de aanbevelingen met betrekking tot de diverse deelaspecten, dat alles gekoppeld aan het rapport van de stuurgroep. Daarna komt hij met eigen reflecties.

Vooraf geeft de heer Jean-Pierre Vanhee nog mee hoe men met de ervaring is omgesprongen in de bewuste periode. Er was een voorstart om gaandeweg de ervaring met de implementatie mee te nemen en om en cours de route noodzakelijke aanpassingen uit te voeren en verbeteringen aan te brengen. Dat is gebeurd voor informatisering, communicatie en vorming. Er zijn bijkomende vormen van overleg en intervisie geïnstalleerd, zowel op regionaal als op Vlaams niveau, met de magistratuur en de betrokken voorzieningen. De werkingsprocessen zijn verfijnd en uitgewerkt. Er zijn tevens interne en externe draaiboeken geschreven, waarin de ervaringen verwerkt zitten en waarvan heel Vlaanderen gebruik kan maken.

2. Communicatie over het nieuwe landschap

2.1. Communicatie

Vooreerst wil de spreker ingaan op de communicatie over het nieuwe landschap en de geïnstalleerde processen en diensten. Het rapport bevestigt dat er voldoende informatiemomenten en -mogelijkheden zijn geweest met en vanuit het Vlaamse niveau. Een aanbeveling voor de toekomst is gerichte communicatie over het nieuwe landschap laten afdalen naar het niveau van de voorzieningen zelf. Zij moeten de vertaling maken naar de realiteit en de effectieve toepassing.

Het gaat daarbij onder meer over het aanvraag- en motivatiedocument (hierna: A- en M-document), voor het aanvragen van niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en het melden van verontrusting aan de gemandateerde voorzieningen. Vooral voor rechtstreeks toegankelijke voorzieningen en dito aanbod moet duidelijk gemaakt worden hoe beide documenten werken en hoe de voorzieningen zich kunnen organiseren op het hanteren ervan. Voor wat het niet-rechtstreeks toegankelijke aanbod betreft, gaat het ook nog over de jeugdhulpregie, het tweede proces in de toegangspoort. Voorts moet verduidelijking gegeven worden over de crisisnetwerken en hoe ze functioneren, het crisisaanbod en hoe bemiddeling en cliëntoverleg kunnen worden ingezet.

Er is intussen een heel arsenaal aan communicatiemiddelen uitgebouwd. Er is een Vlaams Loket Jeugdhulp, waar heel wat brondocumenten te vinden zijn. Jongerenwelzijn verspreidt een nieuwsbrief, waarmee het agentschap poogt alle geïnteresseerden op de hoogte te brengen van vernieuwingen. Van daaruit worden linken gelegd met het Vlaams Loket Jeugdhulp. Daarnaast

zijn er tal van sectorale initiatieven, zoals de rondzendbrieven van het VAPH, die aan de voorzieningen veel gerichte informatie meegeven over de implementatie.

Een actief werkpunt om door te zetten in de toekomst, zijn de bijzondere acties inzake communicatie met diensten zoals politie en Justitie, wat zowel regionaal als Vlaams verloopt. Verder wordt gedacht aan belendende sectoren zoals OCMW, huisartsen, scholen, jeugd- en welzijnswerk. Ook het werken aan rechtstreeks informeren van cliënten over de nieuwe processen, over de consequenties van de nieuwe aanpak en de aanvraagprocedures voor hulpvragen staan op de agenda. Het idee is dat in eerste instantie te verzekeren via jeugdhulpaanbieders en in een latere fase rechtstreeks met cliënten.

2.2. Vorming

Tweede algemeen aandachtspunt is de vorming. Met het Steunpunt Jeugdhulp en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk is de afspraak gemaakt om een pakket aan initiatieven te nemen, verdeeld over de verschillende regio's, om zo praktijkgericht mogelijk in te gaan op de diverse aspecten van het nieuwe programma. Een eerste reeks vormingsmomenten was meteen volzet. Een tweede reeks is intussen ook volzet en bezig. Zo lang er vraag naar is, wordt dat voortgezet. De voorzieningen vragen naar educatief materiaal waarmee ze de omschakeling binnen de voorziening zelf kunnen maken. Ze vragen ter zake om ondersteuning.

Voor de medewerkers van de nieuwe diensten zijn gerichte vormingsinspanningen geleverd. Er is een permanent vormingsaanbod voor de diverse onderdelen. Vooral voor de intersectorale toegangspoort, met name voor de mensen van de indicatiestelling en jeugdhulpregie, is er intervisie aan gekoppeld. Dat is een van de best werkende vormingsmethoden omdat men van elkaar leert over hanteren van procedures, ICT enzovoort. Overleg, vorming en intervisie over INSISTO, het A- en M-document en bijzondere procedures in de intersectorale toegangspoort komen op geregelde tijdstippen terug. Zo blijkt het aanvragen van bijzondere hulpvormen in het VAPH met opdracht tot prioritering toch een extra inspanning te vragen.

2.3. Intervisie en helpfuncties

Intervisie heeft in het werkveld de functie opgenomen als kanaal voor de implementatie van informatie, communicatie en nieuwe procedures. Vrij snel is een vraag gesteld naar intervisie tussen de CLB's en de OCJ's, die te maken krijgen met het interpreteren van verontrusting en het al dan niet stellen van een hulpvraag aan een gemandateerde voorziening. Door het aanbieden van consult door de gemandateerde voorzieningen is al grotendeels aan de vraag voldaan, maar in Oost-Vlaanderen leefde de uitdrukkelijke vraag naar direct overleg tussen CLB's en OCJ's. Dat wordt ook opgezet in de rest van Vlaanderen.

Er is voorzien in overlegmomenten en samenwerkingsafspraken tussen multidisciplinaire teams en de rechtstreeks toegankelijke voorzieningen. Er is een Vlaams communicatie-initiatief genomen ten aanzien van alle multidisciplinaire teams. Dat wordt regionaal opgevolgd door rechtstreekse contacten tussen het indicatiestellingsteam en de multidisciplinaire teams, erkend en actief in het landschap, over het hanteren van het A-document en de ervaring daarmee.

Anoniem casusoverleg wordt ook gevraagd. Dat moet nog verder opgenomen worden. Men wil casussen die in diverse diensten behandeld zijn samen bekijken om eruit te leren.

De helpdesk is intussen per mail en telefonisch bereikbaar. Er is veel telefonisch contact tussen voorzieningen en medewerkers van de intersectorale toegangspoort. Er worden zeer concrete vragen gesteld over de dossiers. Ook technische problemen raken langs dezelfde weg opgelost. De rechtstreekse contacten tussen hulpverleners en de intersectorale toegangspoort hebben de

gaten gedicht in het functioneren van het nieuwe landschap. Uit het rapport blijkt een grote waardering voor die directe communicatiekanalen. Men wil die dan ook behouden zien.

3. Vermaatschappelijking van de hulp

Voor wat betreft ingebruikname of implementatie van methodieken zoals Eigen Kracht-conferenties of familienetwerkberaad, kan de spreker alleen indicatief meedelen dat er in 2011 18 aanvragen waren voor Eigen Kracht-conferenties, in 2012 52 en in 2013 47. Het werkveld zelf vraagt om de toegankelijkheid ervan te vergroten. In de voorstartregio is vooral ingezet op de herstelgerichte contextbegeleiding. Die werd opgezet door Columbus en is zeer positief geëvalueerd.

4. Positie van de brede instap en het rechtstreeks toegankelijke aanbod

De diensten kwamen tot de vaststelling dat ze bij oriëntering in het brede landschap en bij het opnemen van hun functie in de brede instap, het aanbod en vooral de werking van andere diensten onvoldoende kennen. Het intersectoraal regionaal overleg jeugdhulp dat overal opstart, moet dat extra onder de loep nemen.

In de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is meer aanbod nodig, aldus het rapport. Dat wordt anders gepositioneerd en dat is opgenomen. Er is een versterking van de capaciteit en de werking van het aanbod nodig.

Andere vragen richten zich op monitoring van de verhoogde instroom in de brede instap. De opstart is ook bezig in het kader van Jongerenwelzijn en het VAPH. Men is begonnen met de technische uitwerking van artikel 12 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Het verschuiven van niet-rechtstreeks naar rechtstreeks toegankelijk aanbod wordt zeer concreet voorbereid: welk aanbod, welke capaciteit en wanneer kan die ingezet worden. Dat wordt tevens meegenomen voor wat de uitbreiding van het aanbod betreft.

De herstelgerichte contextbegeleiding – de Columbusmethodiek – moet in heel Vlaanderen geïmplementeerd worden en vergt nog extra inspanningen.

5. Werking van de intersectorale toegangspoort

Met INSISTO zijn in totaal 1218 aanmeldingen gebeurd. Het gaat om de sociale dienst bij de jeugdrechtbank, het OCJ, de vertrouwenscentra kindermishandeling, de multidisciplinaire teams (CLB's die optreden als multidisciplinair team en multidisciplinaire teams daarbuiten), het meldpunt van het crisishulpprogramma en het aanmeldpunt voor niet-begeleide minderjarigen. De categorie 'andere' moet op termijn uit de statistieken verdwijnen. Dat zijn aanmelders van buiten de regio of die niet tot het toepassingsgebied behoren van de integrale jeugdhulp en geen mogelijkheid hadden om met INSISTO aan te melden.

Vervolgens worden de A-documenten via plan-B onder het licht gehouden. Dat behelst diensten die geen gebruik konden maken van INSISTO. Zij kregen de communicatie dat hen dat niet mocht beletten van vragen te stellen. Die vragen konden met een A-document beantwoord worden. Het was ook mogelijk rechtstreeks met de dienst indicatiestelling contact op te nemen en er rechtstreeks de aanvraag doen. Zo zijn er 57 vragen ingediend. Met INSISTO zijn er 35 versnelde indicatiestellingen en toewijzingen opgestart en 7 met plan-B. Een versnelde procedure aanwenden kan om diverse redenen, bijvoorbeeld om snel diagnostiek niet-rechtstreeks toegankelijk te kunnen inzetten of de specifieke acties, de vroegere PSA's, in te zetten. Naast elkaar gezet, waren er 32 vragen en via plan-B 1. Dat maakt een totaal van 1350 aanvragen voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp.

6. Ervaringen van de voorzieningen in Oost-Vlaanderen

6.1. Informatisering

Er wordt gewaarschuwd voor de uitrol van INSISTO over heel Vlaanderen, die gepland was voor 1 maart 2014, en met name is gewezen op het feit dat de nodige aandacht besteed dient aan de reeds bestaande dossiers met een hulpvraag in het VAPH of in Jongerenwelzijn. Die moeten met behulp van de informatica zo snel mogelijk terechtkomen op de juiste plaats in de voorzieningen en dat met zo weinig mogelijk foute informatie.

Tweede uitdrukkelijke vraag van voorzieningen en diensten is erop gericht de technische problemen met informatisering op te lossen. Zo heeft de jeugdhulpregie binnen de voorstartregio zich moeten behelpen met een ander programma: Faunus en Interfaunus. Men had het idee opgevat om INSISTO vanaf 1 maart 2014 ook het wachtbeheer te laten doen en dan niet langer met die systemen te werken. Dat is gelukt.

Voorts klinkt ook de duidelijke vraag om heel snel de contactpersoon/aanmelder van een dossier in het systeem te kunnen wijzigen.

De eerste twee maanden na de opstart wil men zich vooral intensief richten op het detecteren van mogelijke fouten in het systeem en die continu via feedbacklussen met de systeemontwikkelaars terugkoppelen en oplossen.

Er is verder nog gevraagd naar een tijdskader waarbinnen nieuwe verbindingen tussen bestaande systemen gerealiseerd kunnen worden. Vanuit Jongerenwelzijn wordt zo gevraagd om INSISTO te verbinden met DOMINO, zodat een nieuwe vraag naar niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp direct kan gebeuren in plaats van te knippen en te plakken in twee systemen. Een gelijkwaardig verzoek kwam met betrekking tot LARS, het operationele systeem van de CLB's en voor het dossieropvolgingssysteem van het VAPH. De koppeling van systemen moet dubbele gegevensinvoeren vermijden. Dat zit in het tijdskader voor 2014, samen met een aantal verbeteringen aan INSISTO.

Het beschikbaar stellen van een leeromgeving is later gebeurd dan gepland. De leeromgeving is intussen wel opgezet. Men kan er met INSISTO oefenen zonder dat het onecht lijkt. Ervaring opdoen is mogelijk. Een helpdesk bleek algemeen gewenst en is georganiseerd.

6.2. Inhoudelijke elementen

Er is een duidelijke vraag naar meer expertiseontwikkeling en -deling inzake het vragen naar niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp in een situatie van verontrusting. Tegelijk blijft er twijfel bestaan over de vraag of men dan zelf moet optreden of moet aankloppen bij de gemandateerde voorzieningen. Ook over de mate van instemming die nodig is vanwege mensen in het cliëntsysteem om te kunnen doorgaan, blijft onzekerheid bestaan.

In het kader van verbetering van de ingediende A-documenten is kwaliteitsbewaking ingezet. Er wordt gewerkt met feedbacklussen op het Vlaamse niveau en op het regionale niveau, vanuit de indicatiestellingsteams naar de multidisciplinaire teams. Men wil snel met www.jeugdhulpwijzer.be starten omdat alle modules er zichtbaar zijn. Nog niet alle diensten zijn evenwel al effectief gemoduleerd. Om de website actief te maken, moet het integrale pakket aan modules binnen zijn. Men verwacht ontsluiting voor het brede publiek in de loop van april-mei 2014, maar intussen is er wel al een databank beschikbaar binnen INSISTO.

De bekendheid met het volledige hulpaanbod moet beter. Er moet verder werk gemaakt worden van bepaalde procedures binnen het VAPH. De bestaande praktijk wordt overgenomen maar gefaciliteerd ten behoeve van de cliënt en vereenvoudigd in het licht van het nieuwe systeem.

Waar voordien in de bijzondere jeugdbijstand de comités actief gemaakt werden in het kader van een PSA, is dat thans voor het brede werkveld. De gemandateerde voorzieningen maken daarvan gemakkelijk gebruik. Voor de andere voorzieningen blijkt het moeilijker. Dat moet aangepakt.

De urgentie van gerechtelijke dossiers in de jeugdhulpregie is een aandachtspunt. De toegangspoort wil een goed zicht krijgen op de snel inzetbare beschikbare capaciteit voor urgente gevallen, liefst met akkoord van de betrokken voorzieningen, indien nodig zonder.

Wat met de combinatie van modules? Tot voor 16 september 2013 was men legistiek niet in staat om modules uit diverse sectoren met elkaar te combineren, maar dat is intussen wel gelukt in een tiental dossiers. Ook die ervaring kan breder gecommuniceerd worden.

7. Verontrusting als gedeelde verantwoordelijkheid en maatschappelijke noodzaak

7.1. Cijfers vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling hebben 27 aanmeldingen voor 52 kinderen ontvangen, waarvan 12 interne dossiers en 7 kennisgevingsdossiers door het parket, 4 dossiers hoefden niet opgenomen en aan 23 dossiers is een onderzoek maatschappelijke noodzaak gekoppeld. Daaruit volgden 8 aanmeldingen bij het parket, 7 interveniërend en 1 observerend casemanagement. 6 zijn nog in onderzoek en 1 is nog niet afgerond.

7.2. Cijfers consultfunctie OCJ

Bij het OCJ is de consultfunctie apart ontwikkeld en wordt ze heel expliciet ter beschikking gesteld. In totaal zijn er voor algemeen advies negen registraties. Ook wie de vraag heeft gesteld, is opgenomen. Voor bespreking van concrete situaties zijn 117 momenten vastgelegd en voor informatievragen zijn er 35 vastgelegd, wat neerkomt op een totaal van 161. De commentaren van voorzieningen die er gebruik van hebben gemaakt, zijn overwegend positief. De nodige vragen zijn gesteld en er is advies verstrekt bij de werking van de nieuwe instanties, verwachtingen en hoe zich daarbinnen te oriënteren.

7.3. Cijfers OCJ transitie van dossiers en nieuwe dossiers

In totaal zijn in Oost-Vlaanderen door de ondersteuningscentra 1924 dossiers geëvalueerd voor 16 september 2013. Ongeveer 30 percent is stopgezet. Het begeleidingstraject was ten einde, ze konden worden overgedragen aan het cliëntsysteem of de hulpverlener volgt het zelf op. Een vijfde van de resterende dossiers ging naar observerend casemanagement en vier vijfde naar interveniërend casemanagement, waarbij de casemanager van zeer nabij het dossier opvolgt en acties onderneemt waar nodig.

7.4. Cijfers OCJ nieuwe dossiers

Er zijn 52 dossiers in tegensprekelijk debat gegaan. Deze decretale regeling buffert de overstap naar het parket. De consulent moet namens het team een gesprek voeren met de cliënt over de bevindingen inzake de verontrusting en het mogelijk aanbieden van hulp. Van de 52 dossiers zijn er 41 naar het openbaar ministerie doorverwezen. De andere 11 kon men verder opvolgen. In 50 dossiers ging het cliëntsysteem niet in op de vraag van het tegensprekelijke debat. De OCJ's zijn ook drie keer gevorderd door het parket in het kader van een procedure hoogdringendheid.

7.5. Cijfers instroom sociale diensten jeugdrechtbank

Hoe zijn de cijfers van de instroom in de sociale dienst bij de jeugdrechtbank? Er wordt een vergelijking gemaakt met een gelijklopende periode in 2012-2013. Er waren in totaal 551 aanvragen voor instroom in de sociale dienst bij de jeugdrechtbank in de vermelde periode. De instroom nam aanzienlijk af in Gent, van 248 naar 133. In Dendermonde is de instroom licht gestegen en in Oudenaarde is de instroom gedaald van 551 naar 420 dossiers.

7.6. Gedeelde verantwoordelijkheid

De daling in de cijfers betekent dat de vermelde dossiers verder zijn opgevolgd in het buitengerechtelijke circuit en allicht door de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. CLB's en algemeen welzijnswerk merken op dat ze in de nieuwe positie duidelijk meer werk en opdrachten hebben dan verwacht, vooral wat verontrusting betreft. Die ervaring is minder bij de preventieve diensten van Kind en Gezin. De CLB's hebben al snel om intervisie gevraagd met de gemandateerde voorzieningen. Ze willen de nodige expertise opdoen, maar willen tegelijk hun opdracht aflijnen om wat niet voor hen is naar de gemandateerde voorzieningen te kunnen verwijzen. Er moet nog werk gemaakt worden van de onderlinge afstemming van de diensten brede instap, zo luidt het. Het consult van de gemandateerde voorzieningen is essentieel.

De scheiding tussen de intersectorale toegangspoort en de gemandateerde voorzieningen kan leiden tot handelingsverlegenheid bij hulpverleners. Dat moet door vorming opgeheven worden. Het is niet altijd evident te weten wanneer de scheiding zichtbaar wordt tussen aanvragen, verontrusting en naar de gemandateerde voorzieningen stappen. Dat wordt duidelijk als de instemming van de cliënt wordt gevraagd en blijkt dat er sprake is van een gedecontextualiseerde situatie, waarbij instemming krijgen van beide ouders moeilijk blijkt. Er is in die zin ook vraag naar vorming in het hanteren van het A- en het M-document.

7.7. Werking van de gemandateerde voorzieningen

Er wordt aangeraden de bestaande dossiers zorgvuldig af te sluiten. Dat is intussen in alle regio's gebeurd. Op het terrein is er onderling een zeer goede samenwerking tussen de beide gemandateerde voorzieningen. Slechts in één dossier was onduidelijk wie het zou opnemen. Dat wil men vermijden. De onderlinge afstemming biedt houvast voor hulpverleners. Zij waarderen openlijk de openheid en onderhandelingsmogelijkheden tussen beide voorzieningen.

8. Positie van het crisisnetwerk

8.1. Cijfers crisisaanmeldingen in Vlaanderen

Sedert de veralgemeende toepassing van de crisishulpprogramma's in 2009 is het aantal aanmeldingen voor alle regio's samen gestegen van 2355 aanmeldingen naar 3540 in 2013. Er zijn meer aanmeldingen en bijgevolg worden ook meer jongeren opgevangen. De toename bedraagt 33 percent van het oorspronkelijke cijfer.

8.2. Cijfers crisisaanmeldingen in Oost-Vlaanderen

Voor Oost-Vlaanderen worden de aanmeldingen met het aantal jongeren in de vergelijkbare periode 2012-2013 vergeleken met de aanmeldingen in 2013-2014. Er is een verhoging met 40 percent. Van 210 en 273 jongeren stijgt men naar 376 en 438 jongeren. Ook daar is er een duidelijke toename van de gevraagde consults: van 61 naar 154. Het aantal gevraagde interventies stijgt gelijk. Het aantal gevraagde begeleidingen verdubbelt. De gevraagde opvang is met een derde toegenomen.

8.3. Grootste toename bij aanmelders

De grootste toename van de vraag zit voor dezelfde periodes bij het cliëntsysteem, wat niet onlogisch is gezien de decretale bepaling die de instroom rechtstreeks vanuit het cliëntsysteem mogelijk maakt. De grote toename in de sociale dienst bij de rechtbanken is eveneens logisch omdat er decretaal magistraten zijn toegevoegd aan de aanmelders bij het crisismeldpunt. De cgg's kennen een lichte verhoging. Het verbaast enigszins dat de kinderpsychiatrie meer gebruikmaakt van deze mogelijkheid. Ook bij de CLB's is een duidelijke toename merkbaar. De rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp die rechtstreeks aansluit op de vraag van de cliënt kent een toename in aanvragen.

Opmerkelijk zijn de stijging in het aantal aanmeldingen, de toename van cliënten rechtstreeks toegankelijke en gerechtelijke jeugdhulp en de stijging van het aantal ontvankelijke hulpvragen, wat de druk op het aanbod in de hulpprogramma's doet toenemen.

8.4. Netwerkevoluties

De voorstartregio kende ook een sterke evolutie in de opdrachten en positionering van de crisishulpprogramma's door de hoogdringende vragen vanuit de sociale dienst bij de rechtbanken en zelfs rechtstreeks vanuit de rechtbank zelf. Er wordt als gevolg zeven dagen op zeven gedurende 24 uur gezorgd voor opvang- en interventiecapaciteit voor crisisvragen. Die verschuiving is opgenomen door de voorzieningen, en de Oost-Vlaamse OOOC's toonden zich bereid dat type van dossiers in de hulpprogramma's op te nemen. Crisissituaties verschuiven naar een meer centrale positie. Dat leidt tot een verzoek om blijvend te investeren in onderlinge communicatie tussen de partners, om de engagementen van de partners in de hulpprogramma's minder vrijblijvend te maken dan voordien en het beschikbare aanbod te monitoren en eventueel in de toekomst te verhogen.

9. Hulpcontinuïteit

Over continuïteit kan vooralsnog weinig bijgebracht worden. Tegenover een vergelijkbare periode van twee jaar eerder stijgt het aantal aanvragen voor cliëntoverleg van 33 naar 47. Voor bemiddeling waren er enkel tijdens de voorstart twee aanvragen en twaalf informatieaanvragen. Dat kent een trage start. Beide modellen verdienen grotere bekendheid. In de tweede en de derde fase van de jeugdhulpregie moet vaker worden gebruikgemaakt van cliëntoverleg.

10. Cliëntperspectief op de verandering

Het cliëntperspectief is expliciet opgenomen in de folders en het communicatiemateriaal. De vraag leeft hoe die folders de cliënt zullen bereiken. Er is voorts een specifieke vraag naar het profiel van het Jongerenadviescentrum. Welke positie moet het innemen in het nieuwe landschap en wat kan het betekenen voor kinderen en jongeren?

11. Algemene conclusie

11.1. De implementatie is een leerproces

Jeugdhulpaanbieders, die zich zeer constructief opstellen, verdienen alle dank, net zoals alle overige medewerkers die andere schokken opvangen, zoals uitvallende informaticasystemen. De talrijke contacten en informatieverstrekking zijn cruciaal gebleken, maar volstaan niet. De overheid moet feedbacklussen opzetten, vanuit de opdracht en verantwoordelijkheid voor een vlot verloop van het integrale proces. Ook een voortdurend zicht op functioneren en niet-functioneren van zaken is nodig, net als een bijdrage tot verbetering. Het kwaliteitsproces is sterk geïnstalleerd en moet doorgezet.

Het is verbazend dat nog meer kennis verworven dient te worden over het nieuwe landschap. De cliënt- en dossierstromen vergen opvolging om te zien waar het aanbod ontoereikend is. De persoonlijke contacten maken de procescirkel rond.

11.2. Eerste reflectie en aanzet tot een actieplan jeugdzorg

In het kader van vermaatschappelijking en contextgerichtheid moeten de specifieke methodieken beter bekend worden gemaakt. Aandacht moet gaan naar goede resultaten met herstelgerichte contextbegeleiding. Dat impliceert uitbreiding van het aanbod maar ook vertrouwdheid met specifieke acties moet groeien. Dat is een mogelijkheid om vermaatschappelijkt te werken die nog niet voldoende wordt benut.

De toegang tot de jeugdhulp vraagt om versterking van de brede instap, zowel qua expertise als qua capaciteit. Het gaat om subsidiair en contextgericht werken. Op de gedeelde verantwoordelijkheid inzake verontrusting moet worden doorgegaan. Een versterking van het aanbod in de rechtstreeks toegankelijke hulp dient zich aan met bijvoorbeeld contextgerichte werking. Typemodules die eigenlijk niet-rechtstreeks toegankelijk zijn maar bedoeld om snel te worden ingezet – voor korte duur of in crisis – moeten niet toegankelijk gemaakt worden via de toegangspoort maar wel rechtstreeks voor het werkveld. De intensieve hulp, verblijf en contextbegeleiding worden snel rechtstreeks toegankelijk gemaakt, waardoor de hulp flexibiliseert.

Een goede werking van de intersectorale toegangspoort is afhankelijk van een efficiënte ICT-ondersteuning en contacten met het werkveld. Het werpt ook vruchten af, zoals blijkt uit de getuigenissen over het werken met het A- en M-document, die een volledig beeld bieden. Procedureel brengt het ook veel opheldering en eenduidigheid. De multidisciplinaire teams werken zich helemaal in. Verkorte procedures blijken efficiënt maar moeten nog meer ingeburgerd raken, vooral waar het specifieke acties betreft. Het inzetten van intersectorale combinaties is schoorvoetend opgestart met 10 casussen op meer dan 1300, maar blijkt opnieuw bijzonder efficiënt bij het vinden van de juiste weg voor de cliënt en kan het verschil helpen maken. Prioritering is in opstart. Er is ook al wat ervaring met het toewijzingsmandaat van de jeugdhulpregie. Er moet nog aandacht gaan naar het aanbod voor kinderen met gedragsstoornissen en emotionele stoornissen, voor prioritair te bemiddelen dossiers en voor de uitstroom uit de gemeenschapsinstellingen. Daar ontbreekt het nog aan efficiëntie.

11.3. Verontrusting en maatschappelijke noodzaak

Het consult wordt sterk benut en geapprecieerd. Verontrusting als gedeelde verantwoordelijkheid werkt. Positionering en verhouding van beide gemandateerde voorzieningen verloopt probleemloos.

11.4. Gerechtelijke jeugdhulp

Het overleg met de magistratuur is cruciaal, zowel Vlaams als regionaal. Dat moet doorgezet worden, mede om de ervaring van de politiediensten te capteren. De verhouding tussen indicatiestelling, jeugdhulpregie en de sociale dienst bij de rechtbank vraagt bijzondere aandacht.

11.5. Crisisjeugdhulp

Crisisjeugdhulp staat veel centraler in het landschap dan voordien en wordt ook veelvuldiger benut. Crisisjeugdhulp heeft eindelijk zijn positie gevonden. Dat vraagt een extra inspanning, maar zorgt ervoor dat het zinvol kan worden ingeschakeld. De crisishulp is zeer snel inzetbaar, onafhankelijk van de toegangspoort en van niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. De crisishulpprogramma's vergen nauwe monitoring en versterking, zowel qua expertise als qua capaciteit. Dat geldt voor de meldpunten en het aanbod.

11.6. Hulpcontinuïteit

Hulpcontinuïteit kan pas later beoordeeld worden. Er was een dringende vraag om van contactpersoon te kunnen wijzigen. Dat is technisch opgelost maar het moet nog uitwerking krijgen in de praktijk. Het toegankelijker maken van cliëntoverleg en -bemiddeling is nog een aandachtspunt.

11.7. Cliëntparticipatie

Cliënten geven nog te weinig directe feedback op de processen. Daarnaar moet men op zoek.

De beleidsafstemming met vertegenwoordiging in de intersectorale regionale overlegplatformen en het managementcomité loopt. Bijkomende investeringen in cliëntvertegenwoordigers zijn nodig. Expertise delen en het mogelijk maken van cliëntvertegenwoordiging is noodzakelijk.

II. VRAGEN VAN DE LEDEN

Mevrouw *Mieke Vogels* is tevreden maar niet gelukkig met de uitgebreide informatie. Het gaat amper over jongeren en hun entourage en doet heel afstandelijk aan. Het lid hoort niets dat ze niet had verwacht: alles gaat goed, en het fundament zit goed, mits nog enige verbeteringen worden aangebracht. Niet iedereen is het daarmee eens, ook niet op het terrein. Ze citeert uit een vrije tribune van de heer Crombez, staatssecretaris van de sp.a: “In een vlaag van wantrouwen en controledwang moeten alle hulpverleners passeren via een alles complex makende administratie. Dat daar een flessenhals dreigt voor jongeren die nood hebben aan dringende hulp, met extra lange wachttijden, is bijzaak geworden. Als de administratieve puzzel maar klopt.”. Mevrouw Mieke Vogels sluit zich bij zijn visie aan. De integrale jeugdhulp wordt gereduceerd tot een administratief proces. Dat wordt opnieuw bevestigd. Het lid verwijst ook naar een folder van ACOD: “Een betere bijzondere jeugdzorg: een kind zonder naam maar met een nummer.”. Het rechtstreekse contact tussen jeugdzorg en cliënt is ver zoek. Dat doet jaren werken met mensen teniet. De taak van de consulenten zit erop als ze het formulier goed hebben ingevuld of beoordeeld. Eerlang moesten ze het systeem vaak ondersteboven halen opdat een jongere onder dak zou zijn vooraleer ze naar huis gingen. Welzijnswerkers voelen zich gereduceerd tot invullers van documenten.

Een divers aantal voorzieningen uit Antwerpen richtte recent een brief aan belanghebbenden over hun ongerustheid over de uitrol van de integrale jeugdhulp vanaf maart 2014. Ze wijzen erop dat de meest urgente problematiek het tekort aan plaatsen is. Jongeren tussen 6 en 8 jaar moeten 351 dagen wachten op residentiële opvang in de provincie Antwerpen. Een meisje van 15 jaar 220 dagen. Er is geen oplossing: of men gaat ervan uit dat de intersectorale toegangspoort veel minder tot residentiële opvang zal beslissen en dat men vooralsnog te snel die beoordeling maakt, of de toegangspoort komt met een veel loggere procedure tot dezelfde beslissing en de indicatiesteller wordt met hetzelfde probleem geconfronteerd, namelijk wachtlijsten. Er wordt veel gepraat en overlegd, terwijl velen met het gevoel zitten dat jongeren in de steek worden gelaten.

Ook de cliëntfolder toont aan hoe zeer men in een ivoren toren zit. Er is een folder voor jongeren die als cliënt in het systeem terechtkomen. Zo raadt de folder aan om met de jeugdhulpregisseur te praten als een jongere liever een voorziening dichter bij huis wil. Als er geen plaats is, dan haalt dat weinig uit. Er zijn geen antwoorden.

De cijfers voor Oost-Vlaanderen zijn interessant, en vooral het feit dat eruit blijkt dat de meeste aanmeldingen vanuit het parket komen. De vrees dat de OCJ’s waakhonden voor het parket zouden worden, om tegensprekelijke debatten te organiseren, lijkt daarmee waarheid te worden. Van de 1350 dossiers kunnen 328 niet toegewezen worden. De 1022 resterende komen

via de multidisciplinaire teams, en gaan uit van jongeren met een vraag naar ondersteuning in de sector voor personen met een handicap. De 700 vragen die dan nog overblijven zou men in principe kunnen terugverwijzen naar wat voordien de bijzondere jeugdzorg was. 453 ervan zijn door het parket aangebracht. Dat bewijst dat heel wat mensen liever de ingewikkelde administratieve procedure via het A- of M-document omzeilen.

Beide documenten moeten door de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp worden ingevuld. De CLB's worden opgeleid om dat te doen, maar het vergt heel wat. Het integrale cliëntsysteem wordt in kaart gebracht en het invullen zou ongeveer drie uur duren, maar wie heeft tijd om dat te doen? Dat er dringend geïnvesteerd moet worden in de rechtstreeks toegankelijke hulp is vanzelfsprekend in dat licht. Er wordt niets in geïnvesteerd maar men moet zich wel inschrijven in een systeem dat veel eist. Het M-decreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-2014, nr. 2290/7) geeft ook bijkomende opdrachten aan de CLB's. Mevrouw Mieke Vogels ziet meteen ook de oorzaak van de toegenomen crisisopvang. Men probeert zoveel mogelijk de lange administratieve procedure te ontwijken en belt het CLB met de vraag om crisisbenadering. Heel wat van de crisisvragen zijn afkomstig van CLB's of rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Dat de crisishulpverlening steeds centraler komt te staan, noemt het lid een affront. De integrale jeugdhulp is immers bedoeld om crisissituaties in de mate van het mogelijke uit te sluiten en vroeger in te grijpen. Het cliëntsysteem schakelt pas het CLB in als er al een crisissituatie is. Is het mogelijk om in de crisishulpverlening op alle crisissituaties onmiddellijk een antwoord te bieden? Als dat verder uitbreidt, hoe denkt men dat te managen?

De uitvoering van artikel 12 is bezig. Mevrouw Mieke Vogels klaagt aan dat dat pas in laatste instantie gebeurt, terwijl dat net eerst moet gebeuren. Kan de spreker die uitvoering nader toelichten? Is men dan eindelijk bezig met een planning van het extra personeel dat nodig is om de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp waar te maken? Is er budget?

De investeringen in de jeugdhulp zijn het lopende jaar teruggevallen. Voor de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is helemaal niets vrijgemaakt, niet om het aanbod noch om de capaciteit te verhogen. Of zit dat verstopt in begrotingspost die onder de integrale jeugdhulp ressorteert?

De OCJ's zijn nieuw. Het lid verneemt dat ze alsmaar minder tijd hebben om hun consultfunctie naar behoren op te nemen, omdat steeds meer tijd gaat naar hun waakhondfunctie bij het parket, met de organisatie van tegensprekelijke debatten. Het aanvankelijk beoogde OCJ-concept raakt ondergesneeuwd. Vooral in Antwerpen loert dat gevaar. Daar neemt het parket al veel meer op dan elders.

Ook de integratie met het VAPH houdt mevrouw Mieke Vogels bezig. In Antwerpen is het VAPH niet permanent aanwezig in de toegangspoort. Tweemaal per week komt iemand langs maar bij de indicatiestelling is er niemand. Het gebruikersplatform in Oost-Vlaanderen bericht over zaken die moeizaam verlopen en over een gebrek aan communicatie. Met al de ingewikkelde systemen blijkt het bovendien niet mogelijk om de elektronische handtekening van de aanvrager te zetten. Dat is evenwel essentieel, mede met het oog op een emanciperend denken inzake personen met een handicap.

Over de PSA valt nog maar weinig te zeggen, hoort mevrouw Mieke Vogels. Die hoort thuis in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Bij crisissituaties moeten de CLB's of andere actoren ervoor kunnen zorgen dat de kinderen een sportkamp kunnen bijwonen tijdens een vakantie, zodat een depressieve moeder op adem kan komen. Als er een volledig A-document moet worden ingevuld om een preventieve sociale actie op te starten, dan gebeurt dat gewoon niet.

Dezelfde vraag geldt voor Columbus, dat mevrouw Mieke Vogels wel belangrijk acht in het kader van de vraagverduidelijking. Maar kan het wel? Is er geld voor? Het betrekken van het cliëntsysteem en nagaan wat er aan de hand is, zijn zaken waarvoor het CLB niet altijd tijd

heeft. Waar moet men terecht voor hulp als meisje van 16 jaar? Niet bij Kind en Gezin en bij CLB's alleen als het niet tijdens een vakantie gebeurt, want dan zijn de CLB's dicht. Bovendien is er een link met de school van het kind. Hulp vragen is dan niet evident. Als de CLB's het cliëntsysteem dan toch zouden bekijken of Columbus willen inschakelen, dan vergt dat inspanning en tijd. Dan zou men aan de weet kunnen komen dat het meisje niet langer bij de vader woont vanwege zijn relatie met de oudere zus van een vriendin. De moeder kan depressief het huis uit zijn en in een voorziening zitten. Het meisje is razend op haar vader en wil niet meer naar huis, maar blijft bij haar meerderjarige vriend slapen. Als de vader een vraag indient omdat een minderjarige dochter bij een meerderjarige man slaapt, is het helemaal niet ondenkbaar dat er een dringende maatregel wordt genomen en dat het meisje geplaatst wordt. Dat verergert het probleem alleen maar, omdat de relatie met de vader nog meer geschaad wordt. Enig gezond verstand en een goede vraagverduidelijking kan erger voorkomen. Het meisje kan worden opgevangen in een pleeggezin waardoor ze naar school blijft gaan tot de moeder weer op de been is. Dergelijke ingrepen zijn alleen mogelijk mits er voldoende geïnvesteerd wordt in vraagverduidelijking en de CLB's Columbus kunnen inschakelen. Is dat het doel van de veralgemening van Columbus? Wie kan Columbus inschakelen momenteel? Zijn er middelen voor?

Overleg met de magistratuur is dringend nodig maar eind januari 2014 was niemand daarvan op de hoogte. Is dat overleg intussen opgestart?

De contacten met de cliëntvertegenwoordigers zijn nog niet optimaal, zo luidt het. Wat doet men daaraan? Wat is het uiteindelijke doel? Wil men in campagnes de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp aanprijzen als optie? Dan moet er wel voldoende capaciteit zijn om de vraag op te vangen.

Ook bij mevrouw *Else De Wachter* is de verontrusting niet weggenomen, net als bij de mensen die op het terrein werkzaam zijn. Dat blijkt uit heel wat berichtgeving. Het is cruciaal dat men dat ongenoegen ter harte blijft nemen en verbeteringen aanbrengt. De jongere blijft prioritair voor sp.a. Hoe moet het in de toekomst? Het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp is er, en iedereen moet er zijn verantwoordelijkheid in opnemen. Men moet ermee verder. Wat ze van de heer Vanhee echter hoort, blijft zeer vaag en op de vlakte.

Als een aantal zaken niet goed loopt en dat wordt opgemerkt in de voorstartfase, dan moet men de verantwoordelijkheid ook opnemen om dat grondig te analyseren voor er van uitrol sprake kan zijn. Dat dit niet gebeurt, is bijzonder spijtig.

In de integrale jeugdhulp ontbreken vooral acties om de zaken te doen bewegen. Het werkveld wil wel en probeert constructief mee te werken, maar de rekbaarheid heeft grenzen. Op korte termijn een degelijke aanpak uitwerken lijkt noodzakelijk.

Daarnaast meent ze dat in deze fase aanbevelingen formuleren om tot een actieplan te komen, eigenlijk te laat komt. Tegenover het tussentijdse voorstartrapport ziet het commissielid niet veel wijzigingen, en al helemaal niet als ze de open brieven van onder meer de jeugdmagistraten leest.

Hadden de voorzieningen niet eerder instructies moeten ontvangen over hoe met de vernieuwing om te springen?

De cliënten inlichten blijkt niet eenvoudig. De heer Vanhee stelt dat ook dat belangrijk is, terwijl mevrouw Else De Wachter het cruciaal vindt dat jongeren en hun gezinnen van de procedures op de hoogte zijn. Alle vormingssessies waren meteen volzet en er is intussen een tweede ronde opgestart. Dat bewijst de grote nood aan vorming.

De helpdesk wordt als essentieel onderdeel beschouwd. Dat onderdeel was enkele weken afgesloten. In de evaluatie dient daarmee rekening te worden gehouden.

Een zorgvuldige overdracht van dossiers noemt de heer Vanhee prioritair. Informatisering moet aangevuld worden met direct menselijk contact. Dat kan het lid alleen maar beamen. Er moet voor gezorgd worden dat er voldoende mogelijkheden zijn om die regel aan te houden. De voorzieningen moeten daartoe het systeem ook door en door kennen.

Ook mevrouw Else De Wachter hoort graag suggesties over hoe men de cliënten wil bereiken.

De bekommernis over de wachttijden en hoe die weg te werken, blijft overeind. Hoe kan men ervoor zorgen dat kinderen meteen de juiste hulp en ondersteuning krijgen? De sector zelf geeft aan dat er nog altijd heel wat problemen leven. Het lid is ervan overtuigd dat eraan gewerkt wordt, maar vraagt zich af hoe dat op korte termijn op een goede manier kan verlopen. Men kan niet onder de administratieve rompslomp en de hoge werklast uit. De sector probeert daarvoor te waarschuwen. Hoe moet dat in de toekomst aangepakt worden?

Het lid betreurt dat men zo voorbarig besliste de uitrol gewoon door te zetten, maar verwacht in elk geval antwoorden op de concrete vragen uit het werkterrein.

Mevrouw Else De Wachter wil duidelijkheid over de bescherming van de minderjarige, onder meer in publicaties. Ter zake dient juridisch alles grondig nagegaan. Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp sluit daarop aan. Bovendien is het zaak de bescherming van de minderjarige en het recht op privacy grondig op te nemen, en ervoor te zorgen dat medewerkers op het terrein de informatie op een goede manier aan elkaar kunnen bezorgen.

Er wordt heel wat informatie verspreid, onder meer via INSISTO. Er is een aantal stappen en een uitgebreidere handleiding met wachtlijstbeheer. Er worden richtlijnen uitgewerkt, onder meer over de privacy van cliënten en gebruikers. De leeromgeving is een feit. Het lid hoopt dat men ook leert uit de ervaringen op het welzijnsterrein. Ze wil nog weten of DOMINO en INSISTO compatibel zijn.

De voorstartfase moest voor mevrouw Else De Wachter vooral duidelijk maken waar nog moeilijkheden zaten, om daaruit te leren en bij te sturen. Er zijn niet echt tussenfasen, maar wel meteen de uitrol. Ze vernam dat in Oost-Vlaanderen gegevens die werden ingevoerd, verloren gingen. Dat moet handmatig worden ingevoerd. Wat is daarvan de impact?

De primaire doelstelling moet zijn de jongeren zo snel mogelijk en op de beste manier te helpen. Dat belang wordt door iedereen erkend, ook door de sector. Daarvoor moet een aantal procedures doorlopen worden en zaken ondertekend. Het is zaak de medewerkers zo goed mogelijk te ondersteunen opdat het invullen van de documenten wel belangrijk blijft, maar niet de essentie. Dat is er zijn voor de jongeren en de omgeving. Met het oog op de invulling op het terrein, is er nog werk aan de winkel. Hoe ziet men dat verlopen? De documenten zijn er. Systemen kunnen uitvallen. Is er iets geregeld?

Voorzieningen moeten ermee aan de slag en dus is het van belang dat ze duidelijk weten waar ze aan toe zijn, waartoe ze behoren en hoe die aanpassing verder aan te pakken. Extra vorming en duidelijke inlichtingen zijn daarbij cruciaal.

Op opleiding en vorming blijft het lid de klemtoon leggen. Er werd heel wat opgezet om toch maar te kunnen starten op 1 maart 2014. Een evaluatie van alle opleidingen en vormingen dient zich aan. Elke medewerker moet weten wat van hem verwacht wordt en wat hij kan aanbieden.

Mevrouw Else De Wachter staat achter het decreet, maar ziet nog veel ruimte voor verbetering. Er moet evaluatie zijn, en samen met het terrein moet aan verbeteringen gewerkt worden. Het Vlaams Parlement moet ook zijn verantwoordelijkheid opnemen. Ze herhaalt haar vraag om uitstel.

Bepaalde ICT-zaken verlopen nog niet optimaal, waardoor het invullen van documenten enig geloop vergt. Daar heeft niemand baat bij. Het lid verwacht in elk geval heldere antwoorden die aan de mensen op het terrein laten voelen dat er rekening wordt gehouden met alle bezorgdheden. Het streven naar de noodzakelijke verbeteringen moet duidelijk zijn opdat de jongeren op het juiste ogenblik de juiste begeleiding en ondersteuning krijgen. Dat is de kern van de zaak waarover iedereen op één lijn zit.

Mevrouw *Helga Stevens* is zeer positief over de cijfers die meer aanmelders aangeven en over de gestegen vraag naar consult en begeleiding. De betrokken jongeren en kinderen blijken beter bereikt en vinden sneller de weg naar de integrale jeugdhulp.

Er is ook een stijging van het aantal ontvankelijke vragen en dat doet de druk op het aanbod toenemen. Is het terrein ook klaar voor die stijgende vraag? Mevrouw Helga Stevens verwijst in die zin naar de open brief van de Antwerpse stuurgroep aan alle parlementsleden, waarin de wachtlijst in de integrale jeugdhulp wordt gehekeld. Het lid vermoedt dat dat knelpunt ook in andere regio's speelt.

Er is veel tijd geïnvesteerd in de hervorming en de aanpassing van structuren in de integrale jeugdhulp, maar de hamvraag blijft of daarmee dan ook het verschil is gemaakt voor de betrokken jongeren en kinderen. Kan het aanbod volgen en is dat hoofddoel bereikt? Dat kinderen tussen 6 en 8 jaar bijna een jaar moeten wachten op residentiële opvang en een meisje van 15 jaar 220 dagen, is onaanvaardbaar.

De versterking van het aanbod van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is nodig, maar komt die er ook? Dat kan de druk op het niet-rechtstreeks toegankelijke aanbod verlichten.

Het engagement van de partners zou minder vrijblijvend zijn dan voorheen, door het verzekerde aanbod. Hoe ziet men dat? Wat verandert er ten opzichte van het verleden?

Zowel cliëntoverleg als bemiddeling zouden als model meer bekendheid moeten krijgen. Hoe denkt men dat te realiseren?

Kinderen met een beperking werden voordien meteen naar het VAPH doorgestuurd. Sinds 1 maart 2014 gaan ook zij langs de integrale jeugdhulp en de intersectorale toegangspoort om dan pas naar het VAPH te gaan. Is de procedure voor die kinderen en jongeren verbeterd en sneller? Moeten ze minder lang wachten op hulp? Krijgen ze sneller thuisbegeleiding of een andere vorm van opvang en ondersteuning? Die kinderen moeten gepaste hulp krijgen. Het lid wijst nog op de wachtlijsten in de sector van personen met een handicap.

Wat betreft ICT wil het lid weten of de softwareproblemen in Oost-Vlaanderen intussen opgelost zijn. Zijn daarbij gegevens verloren gegaan? Moeten de medewerkers de gegevens niet opnieuw op papier bewaren? Ook de goede werking van de intersectorale toegangspoort is afhankelijk van een goed functionerende ICT. Kan dat gegarandeerd worden?

Ook mevrouw Helga Stevens zou het logischer vinden dat men de resultaten van de voorstart afwacht om dan de opgedoken knelpunten aan te pakken en bij te sturen, waarna verdere stappen kunnen worden gezet naar de algemene uitrol. Dat concept wordt niet gevolgd. Waarom niet?

Voor het overige sluit het lid zich aan bij de vragen van mevrouw De Wachter en benadrukt nogmaals dat het kind en de jongere centraal moeten staan. Doet de hervorming dat?

Mevrouw *Vera Van der Borght* valt het in eerste instantie op dat er heel wat kritische vragen uit de meerderheid komen. Ze wijst de meerderheid erop dat zij wat voorligt, hebben doorgezet. Het enorme aantal vragen en onzekerheden doet haar pleiten voor grondige reflectie vooraleer een decreet wordt goedgekeurd.

Bij het feit dat de goede werking van de intersectorale toegangspoort mee afhankelijk is van goed werkende ICT, leest het lid ook dat het inzetten van intersectorale combinaties opgestart is. Dat lijkt haar de essentie van integrale jeugdhulp. Wanneer zal dat ten volle werken?

Het overleg met de magistratuur is noodzakelijk. Is dat al gebeurd en hoe is dat verlopen? Worden er nog aanpassingen ter zake verwacht?

Wordt in het kader van de crisisjeugdhulp in bijkomende capaciteit voorzien of acht men dat niet nodig?

III. ANTWOORD VAN DE HEER JEAN-PIERRE VANHEE

De heer *Jean-Pierre Vanhee* ervaart tevreden dat er een grote belangstelling en betrokkenheid leeft onder de commissieleden. In zijn hoedanigheid van algemeen directeur binnen het agentschap Jongerenwelzijn is hij verantwoordelijk voor de intersectorale toegangspoort. Hij neemt in deze de verantwoordelijkheid op voor de implementatie van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Een aantal vragen van mevrouw Vogels heeft betrekking op de grond van de zaak, namelijk hoe de jeugdhulp best georganiseerd wordt, wat buiten de implementatieverantwoordelijkheid ligt.

Een bezorgdheid die steeds terugkeert, betreft de vraag of de jongere en zijn ouders, de cliënt en het cliëntsysteem gebaat zijn bij de vernieuwde werking. Iedereen in de sector zet zijn beste been voor om voor jongeren en ouders een betere jeugdhulpverlening waar te maken. De heer Jean-Pierre Vanhee heeft met zeer veel mensen rechtstreeks van gedachten gewisseld over dat nieuwe landschap. De meningen bleken verdeeld. Het hele landschap herijken en er dan meteen de voordelen van zien voor de betrokkenen, blijkt niet eenvoudig. Ze beginnen wel door te schijnen vooral omdat men ze kan benutten eenmaal ze gekend zijn. Voor anderen is het nog niet zo duidelijk.

Vanuit dat oogpunt is het belangrijk om correct te communiceren over de reorganisatie en de organisatie van de jeugdhulp. Het gaat om instellingen, mensen, procedures en organisaties, en daarbinnen moet duidelijk gemaakt worden dat het de bedoeling is een betere realiteit voor jongeren en hun ouders te garanderen. Dat dit gebeurt via een rist afspraken en diensten en de meer technische aspecten, maakt die boodschap niet eenvoudiger. Cruciaal in de opdracht is helder aangeven in hoeverre het voordien overmatig complexe landschap vereenvoudigd wordt ten bate van de cliënt, van jongeren en ouders. Dat is het doel van de communicatie, die begrijpelijk en toepasselijk is, en in de eerste plaats hulpverleners bereikt. Bovendien moet ze mogelijk ook cliënten bereiken. Dat er in eerste instantie aandacht gaat naar de technische kant van de reorganisatie, is vrij logisch, aangezien dat een vertrekpunt is voor degelijke implementatie. Tegelijk moet men proberen daarmee op de meest cliëntvriendelijke manier om te springen. Dat is steeds gebeurd, ook vanuit het werkterrein. Dat mensen uit de sector stellen dat ze het geheel beginnen te begrijpen en dat de toepassing ervan voor hen en de cliënt een hele verbetering betekent. Dan is al een deel van het opzet geslaagd. Niet alles is kommer en kwel, er is een leercontext, waarin men met vallen en opstaan zal evolueren.

De overheid hanteert steeds meer projectmanagement. Daardoor zit men voortdurend in de beleidscyclus. Het beleid is niet langer levenslang gebaseerd op een decreet of wet die dan eindeloos uitgevoerd wordt. Een decreet wordt thans goedgekeurd, doel en beschikbare tools zijn bekend en die moeten in het landschap geplaatst worden. Daartoe zijn planmatige voorbereidingen getroffen. Dat niet altijd iedereen in detail bereikt wordt, ontkent niemand. De beleidsvoorbereidende en uitvoerende fase worden gevolgd door evaluatie en monitoring waaruit bijsturing kan volgen. De heer Jean-Pierre Vanhee benadrukt dat men zich voortdurend en voor alle aspecten van implementatie van het decreet oriënteert op dat projectmanagement. Dat garandeert dat bijsturing van wat mogelijk fout kan gaan of niet optimaal werkt, altijd mogelijk is.

De ICT kende een moeilijk moment. Er wordt gewezen op het feit dat er gegevens verloren gingen of dat men niet kon aanmelden. Ook dat spreekt de heer Jean-Pierre Vanhee niet tegen. Ook daar is steevast via monitoring en bijsturing aan gewerkt. Heel weinig mensen zijn via plan-B aangemeld, wat erop wijst dat het systeem werkt. Dat sommigen twee keer alles hebben moeten ingeven, wordt evenmin ontkend. Niemand wil dat, en er wordt continu gestreefd naar maximale performantie. In Oost-Vlaanderen begreep iedereen dat implementatie van een decreet niet zonder hindernissen verloopt.

De spreker geeft toelichting bij wat hij in zijn uiteenzetting wel en niet weergeeft. Het eerste deel gaat af op de bevindingen van de regionale stuurgroep van Oost-Vlaanderen. Het gaat om algemene conclusies van de regio in samenspraak met zo goed als alle betrokkenen. Onder de vette titels staat wat in de eigen planning opgenomen is. Aan het einde staat een meer persoonlijk inzicht, zij het vanuit de contacten die de heer Jean-Pierre Vanhee zelf heeft. Het is niet de bedoeling in detail op alles in te gaan, al is er geenszins behoefte om zaken niet te rapporteren.

In het laatste deel wil hij aanzetten geven tot een mogelijk actieplan jeugdzorg. Daartoe nam de heer Jean-Pierre Vanhee ook de motie van aanbeveling bij de maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg (*Parl.St.* Vl.Parl. 2010-2011, nr. 1190/6) door om af te toetsen in hoeverre elementen daaruit meegenomen zijn. Hij meent te mogen besluiten dat heel wat vragen en bekommernissen met het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp en de weg die is ingeslagen, een antwoord hebben gekregen of op goede weg zijn. Vooruit kijken is in elk geval de boodschap. Ook de spreker ziet de noodzaak aan meer capaciteit en allicht moet de beschikbare capaciteit ook op een andere manier worden ingezet. De beschikbaarheid van hulp moet hoe dan ook onder de loep genomen worden.

De wachttijden zijn te lang. De spreker gaat er evenwel van uit dat de lijn die parlementair is opgezet, verder gevolgd is en dat de zorgvuldig opgezette organisatie het landschap moet vereenvoudigen. Dat moet ertoe leiden dat de cliënt veel directer en juister bereikt wordt via de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. De cijfers wijzen uit dat dat werkt. Prioritering voor het toekennen van hulp zal echter nodig blijven. Dat moet voldoende argumenten aanleveren om de nood aan een actieplan jeugdhulp te ondersteunen en een bijsturing van de capaciteit te duiden.

De brede instap staat onder druk. Dat heeft positieve kanten ten aanzien van de cliënt die sneller geholpen wordt. In de voorstart zijn extra middelen ingezet om de herstelgerichte contextbegeleiding te realiseren, en dat via Columbus. Het ging om twee extra jongeren per week die men vanuit de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp kon aanmelden en opvolgen gedurende die periode. Op grond van de ervaring met de methodiek is intussen een oproep klaar om ten belope van 500.000 euro de uitrol ervan te verzekeren over heel Vlaanderen.

Ook voor de crisisjeugdhulp is er druk en zijn er capaciteitsproblemen. Dat als een belediging voor de hulpverlening afdoen, is sterk uitgedrukt. Het gaat erom hoe men naar hulpverlening kijkt. Continu problemen opvangen van kinderen, jongeren en hun ouders vereist een systeem dat toelaat snel de gepaste hulp in te schakelen. Dat is de grote verdienste van de crisisjeugd-

hulp. De toename is zorgwekkend en vraagt in elk geval nauwgezette opvolging. Er is aanbod vrijgemaakt in de hulpprogramma's op basis van het voormalige artikel 17, dat vooropstelt dat een voorziening één plaats mag vrijhouden gedurende een jaar en uitsluitend inzetten in de hulpprogramma's. Dat is een manier van financiering voor hulpaanbod dat verzekerd is in de crisisprogramma's. De bezettingsgraad van dat aanbod haalt net geen 50 percent. Men kan dat aanbod ook niet voor 90 percent benutten als men het juist wil inschakelen voor snelle interventie. De heer Jean-Pierre Vanhee is wel van mening dat gestreefd dient te worden naar een veralgemeende capaciteitsbezetting van 50 tot 60 percent. De reden waarom een aantal Antwerpse OOOC's enige schroom voelen om het aanbod helemaal in dat verband in te zetten, volgt uit de vrees dat er geen maximale benutting van het aanbod zou zijn. Om de jeugdrechter en de jeugdrechtbank in die zin te ondersteunen, moet dat aanbod waar het ingezet wordt, rechtstreeks naar die doelgroep kunnen gaan. De heer Jean-Pierre Vanhee deelt die bezorgdheid, en oppert de benodigde extra capaciteit omzichtig in te schatten.

De verscheidenheid is zeer groot. In Antwerpen doet hetzelfde team onthaal en interventie. In Gent zijn dat aparte teams. Het meldpunt staat daar in voor het onthaal. De inschatting van de druk en de daaraan gekoppelde capaciteitsbehoefte moet daarmee rekening houden. Zo dient in Antwerpen de capaciteit versterkt te worden. Dat zit in de planning voor 2014. Een aantal ontwikkelingen laat toe na te gaan wat de herpositionering betekent voor de extra druk op de meldpunten. Voor het aanbod daarachter moet men zeer nauwkeurig te werk gaan. Er moet afgewogen worden waar de druk vandaan komt en of een andere vorm van financiering – prestatiefinanciering – meer aanbod kan genereren. Het idee van een groter engagement in de hulpprogramma's komt van de voorzieningen zelf die stellen dat ze maximaal op elkaar moeten kunnen rekenen om de nodige hulp te kunnen bieden. Dat er meer investeringen nodig zijn ter zake, beaamt de heer Jean-Pierre Vanhee. Of dat op tijd komt of niet, laat hij buiten beschouwing. Hij garandeert alleen dat er een maximale monitoring is en er gericht extra ondersteund wordt. Tegen eind 2014 moet duidelijk zijn waar men staat inzake crisishulp. Of er extra ondersteuning komt, hoeveel en waar, moet dan uitgemaakt worden.

Hetzelfde geldt voor uitstroom uit de gemeenschapsinstellingen, en voor het kunnen opvangen en prioriteren van de hulp. In de voorbije periode waren er 130 intersectorale prioritaire hulpvragen. Ze zijn allemaal behandeld. Voor 80 percent ervan is een antwoord geboden. Daartoe behoren onder meer kinderen en jongeren die langer dan 300 dagen in een gemeenschapsinstelling hebben verbleven. Ook de heer Jean-Pierre Vanhee vindt dat niet geoorloofd. Vanuit de hulpverlening klinkt het dan soms dat de complexiteit van hun problematiek en de hulpvraag geen antwoord vinden in het aanbod in Vlaanderen. Dan balanceert men op de grens van wat hulpverlening aankan. Tegelijk blijkt dat het wel degelijk mogelijk is om, mits er extra middelen per jongere worden ingezet en er bijzondere afspraken in het hulpaanbod worden gemaakt, toch snel voor de jongere een oplossing te vinden, zoals met het specifieke aanbod GES+ in het VAPH is bewezen. Het volstaat evenwel niet, erkent de spreker. Extra inzetten op de bedoelde uitstroom is absoluut nodig. Tegelijk is de heer Jean-Pierre Vanhee tevreden dat wat met de knelpuntdossiers is gebeurd in heel Vlaanderen kan worden toegepast, omdat het verwerkt zit in de procedures van de toegangspoort.

De heer Jean-Pierre Vanhee benadrukt nog dat een volledig actieplan veel meer omvat dan wat is aangebracht vanuit de ervaringen in de voorstart.

Wat betreft de verhouding tussen parket, jeugdrechtbank en OCJ wijzen de cijfers voorlopig uit dat er minder vragen naar niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp komen vanuit de sociale dienst bij de jeugdrechtbank. Voor de gemandateerde voorzieningen zijn er nog geen vergelijkende cijfers. In Oost-Vlaanderen vroeg het parket in drie dossiers vraagverheldering aan het OCJ, wat weinig is. De diensten moeten elkaar beter leren kennen. Het vertrouwen moet groeien. De OCJ's zoeken uit wat er aan de hand is en verwijzen meteen weer door naar het parket of starten de jeugdhulp op.

De sociale dienst van de jeugdrechtbank heeft in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp een speciale positie. Het is een multidisciplinair team. De aanvragen die zij doen bij de toegangspoort voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp kunnen worden beschouwd als A-documenten die door een multidisciplinair team zijn ingediend. Ze kunnen dan direct door de toegangspoort en naar de jeugdhulpregie. Er is extra aandacht nodig voor input van expertise vanuit het VAPH en voor de integratie van de werking van VAPH en Jongerenwelzijn. Daar is werk aan, geeft de heer Jean-Pierre Vanhee toe. Hij concludeert dat de casussen vooralsnog wel enige spanning hebben opgeroepen, omdat men verwacht een dossier sneller te kunnen afhandelen, maar door de directe communicatie heeft elke betrokken partij zijn uiterste best gedaan om toch de nodige hulp te vinden. Het blijft een werkpunt.

De consulenten van de sociale dienst in de jeugdrechtbank behouden hun opdracht als begeleiders van casussen, zij het in een andere verhouding tot de toegangspoort. De consulenten die in een OCJ werken, zien zich geconfronteerd met observerend en interveniërend casemanagement. Ze moeten rechtstreeks met de cliënt aandachtig de ontwikkeling van de vraag opvolgen en zich tot de toegangspoort en andere hulpverlening richten om hulpverlening mogelijk te maken. De verschuiving van de opdracht is duidelijk. Voor OCJ en sociale dienst in de jeugdrechtbank is de verschuiving van de basisopdracht niet zo groot, al is het in een nieuw landschap. De opdracht blijft gericht op de cliënt zelf. Men verwacht wel dat alles sneller kan gaan. Dat botst dan weer op de prioritering. Het systeem dat in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp vooropgesteld is, doet voorlopig zijn werk in het kader van de weg die jongeren volgen om tot een vraag te komen en door wie ze dan geholpen worden.

Hoe denkt men artikel 12 te realiseren? Afspraken met alle koepels in Vlaanderen zitten in een verregaand stadium. Dertig percent van het niet-residentieel aanbod dat niet-rechtstreeks toegankelijk is, zou voor de toegangspoort geplaatst worden en rechtstreeks toegankelijk worden gemaakt in de netwerken. Er is een ijkdatum bepaald alsook de omvang van de verschuiving. Het zou in eerste instantie al gaan om meer dan 1000 jongeren die extra geholpen kunnen worden in de rechtstreeks toegankelijke hulp. Er is ook afgesproken hoe de voorzieningen zich regionaal zullen organiseren om dat aanbod in te zetten. De finalisering van de afspraken loopt en de voorbereidingen zijn gestart. Zodra dat afgerond is, kan met de implementatie gestart worden. Dat vergt enige organisatorische voorbereiding intern, omdat er nog cliënten in zitten. De eigen methodiek moet worden aangepast aan het systeem. De gemiddelde duur loopt nog maar over zes maanden en niet over een jaar of anderhalf jaar. Voorzichtigheidshalve is 1 januari 2015 als datum voor de concrete inzetbaarheid van dat aanbod vastgelegd. Of dat vroeger kan, zal moeten blijken.

Voor het VAPH is de situatie anders. Het VAPH heeft al langer toegang tot de oorspronkelijk niet-rechtstreeks toegankelijke hulp. Vrij veel is al rechtstreeks toegankelijk gemaakt. Daar zit men al aan 30 percent. De conceptnota Perspectief 2020. Nieuw ondersteuningsbeleid voor personen met een handicap van 17 februari 2011 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2009-2010, nr. 632/1) voorziet nog in een uitbreiding. Op korte termijn kan 500.000 euro recurrent voor Columbus worden ingezet. Algemeen wordt verwacht dat dan een actieplan jeugdzorg volgt dat een uitbreiding van 30 percent op het totaal kan garanderen om het aanbod danig te versterken.

De integratie met het VAPH zal veel afstemming vergen. Het VAPH heeft in de loop der jaren heel wat vormen van tegemoetkoming en nuancering gegenereerd in het licht van de specifieke problematieken, wat een krachtpunt is maar organisatorisch en administratief ligt dat moeilijker. Men moet de procedures kennen en op de juiste manier toepassen om voor de cliënten de hulp beschikbaar en bereikbaar te maken. Daaraan is gewerkt en men heeft ook geprobeerd de expertise zoveel mogelijk te ontwikkelen en dat waar nodig binnen de toegangspoort. Individuele materiële bijstand is expliciet niet binnen de toegangspoort gebracht vanwege de specificiteit van die expertise die binnen het VAPH sterk ontwikkeld is en daar blijft. Voor wat betreft het PAB en de persoonsvolgende convenants wordt met de Intersectorale Regionale

Prioriteitencommissies een zorgvuldig afgesproken traject gelopen. De eerste maanden blijven ze hun activiteiten voortzetten, zodat de uitbreidingsronde 2014 en de inzet van middelen daarvoor vlot kan verlopen. In de loop van mei-juni 2014 worden de activiteiten van de Intersectorale Regionale Prioriteitencommissie vanuit de toegangspoort ondersteunend overgenomen. Men blijft met dezelfde mensen werken en probeert de expertise een plaats te geven binnen de jeugdhulpregie. Dat impliceert extra vormingen voor indicatiestellers en jeugdhulpregisseurs, maar ook voor de consulenten van de sociale diensten van de jeugdrechtbank. Ze moeten stoornissen, stoorniscodes, handicapcodes, wie wat mag attesteren en wat dat betekent voor de bepaling van de zorgzwaarte, leren kennen.

Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de sociale acties niet uitsluitend worden ingezet door de gemandateerde voorzieningen maar wel door het werkveld. De gemandateerde voorzieningen kunnen nog van die actielijn gebruikmaken zoals voorheen. Het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp bevestigt dat dit via de toegangspoort verloopt. Het gaat met een verkorte procedure waarbij wel documentatie en motivatie voor de vraag verwacht wordt. De context voor de vraag wordt geschetst. Waarom vindt die methode niet meteen zijn weg naar alle hulpaanbieders in de rechtstreeks toegankelijke hulp? Dat heeft vooral te maken met vragen bij het inschatten van de financiële draagkracht van de context, om op basis daarvan een vergoeding te vragen voor de cliënt waardoor dan een PSA kan worden ingezet. Er is uitdrukkelijk gevraagd om dat proces te documenteren en er een expertise over te verzamelen die gecommuniceerd kan worden. Die systemen komen niet voor de toegangspoort, omdat de toegangspoort over de context en de beoordeling zal waken. Finaal betekent het wel een verbreding in het kader van de vermaatschappelijking tot het integrale werkterrein.

De casus die mevrouw Vogels heeft geschetst, vraagt om een vraagverheldering door een dienst als Columbus. Dat kader laat voor wie ouder is dan 12 jaar toe zelf een vraag voor residentiële crisishulp te stellen.

Het aantal vragen om crisishulp waaraan men niet tegemoet kan komen, schommelt tussen 15 en 19 percent. Het gaat om vragen naar hulpverlening waarop niet kan worden ingegaan omdat de hulpverlening – vaak residentiële hulp – niet beschikbaar is.

Het Departement WVG stelt twee mensen vrijwel voltijds ter beschikking voor de ondersteuning van de cliëntvertegenwoordigers die zowel op Vlaams als op regionaal niveau zullen deelnemen aan beleidsbesprekingen. In een volgende fase is het zaak de financiële middelen die de diverse sectoren inzetten voor cliëntvertegenwoordiging te integreren. Een kans dient zich aan om de cliëntvertegenwoordiging intersectoraal te organiseren en beter te ondersteunen.

Voor mevrouw De Wachter herhaalt de spreker dat het geen evaluerende voorstart betrof. De inhoudelijke besprekingen zijn tijdens de behandeling van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp gevoerd. De voorstart was een operationele test om de ervaringen daaruit mee te nemen en bij te sturen. Het rapport en de cijfers over de voorstart in Oost-Vlaanderen worden online geplaatst. Het is nooit de bedoeling geweest te stoppen op 28 februari 2014 om later opnieuw van start te gaan.

Er is een extern en ook een intern draaiboek. Het interne verzamelt alle ervaringen van de toegangspoort in Oost-Vlaanderen en is ter beschikking van al wie dezelfde opdracht opneemt. In elke regio is er een projectteam waarin sleutelfiguren samenzitten met de verschillende sectoren. Ook voor die teams is een draaiboek met ervaringen beschikbaar.

De opmerking over helder communiceren, onderschrijft de heer Jean-Pierre Vanhee volkomen. Hij meent dat er al heel wat geleerd is ter zake. De stand van zaken is uitgedragen via de nieuwsbrief en het loket. Toen het systeem gedeeltelijk uitviel, is snel en direct gecommuniceerd beter te wachten met het indienen van het A-document.

De vraag of de medewerkers voldoende bereikt zijn en of zij voldoende geïnformeerd zijn om hun opdracht naar behoren te volbrengen, moet in de eerste plaats door die medewerkers zelf beantwoord worden. De spreker is ervan overtuigd dat men luistert naar wat leeft, en met vorming en intervisie probeert daaraan te voldoen.

De juridische vragen gaan vooral over de instemming van het cliëntsysteem, en van alle partijen die cliënt zijn. Buitengerechtelijk kan jeugdhulpverlening altijd aangeboden worden met instemming van alle partijen. De spreker is het niet eens met de stelling dat dit het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp overrulet, dat 12-plussers als handelingsbekwaam beschouwt voor het stellen van handelingen in het kader van jeugdhulp. De maturiteit van de cliënt vanaf 12 jaar en zelfs jonger is van toepassing op alle rechten, maar in de jeugdhulpverlening kunnen nooit acties ondernomen worden tegen de instemming van de ouders die de verantwoordelijkheid hebben. Dat grondrecht is deels opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp maar is ondergesneeuwd geraakt na zes jaar implementatie.

De spreker geeft het voorbeeld van een zeventienjarig meisje dat vreest uitgehuwelijkt te worden, daarom niet meer naar huis wil en om crisishulp vraagt. In dergelijke situatie mag men ervan uitgaan dat haar ouders daarvan niet op de hoogte zijn en daarmee niet akkoord gaan. Het crisisnetwerk zal dat meisje, op basis van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, opnemen. Het is immers zaak in te gaan op de directe nood en impuls van de jongere. Meldpunten nemen 72 uur om contact op te nemen met de ouders en hun instemming te verkrijgen, of om hen in elk geval op de hoogte te brengen en eventueel contact te leggen met hulpverleners en het kind. Lukt dat niet, dan wordt uitgegaan van verontrusting en maatschappelijke noodzaak. Het wordt dan als onverantwoord beschouwd het meisje naar huis te laten gaan. Dan is er geen sprake meer van buitengerechtelijke jeugdhulpverlening maar moet het artikel 458bis ingeroepen worden om rechtstreeks naar het parket te stappen. Een andere mogelijkheid bieden de gemandateerde voorzieningen. Dat is een richtlijn voor de meldpunten die dat als dusdanig ook toepassen.

De vraag keert terug in het kader van de toegangspoort. In het buitengerechtelijke perspectief kan een moeder een vraag stellen naar niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, met akkoord van het kind en een verondersteld akkoord van de vader, die bijvoorbeeld amper aanwezig is in hun leven. De hulp kan verder worden gezet maar hulpverleners stellen er vragen bij. Schenden ze het recht van de ouder die niet betrokken is? Kunnen ze erop aangesproken worden? Juristen stellen dat het een probleem zou zijn als de voortgang van de jeugdhulp belet wordt. Als de contactpersoonaanmelder meent dat iets niet goed zit, dan kan hij de gemandateerde voorzieningen erbij betrekken, maar dat hoeft niet. Die inschatting is niet altijd evident. De expertise ter zake moet gebundeld worden en er dient ervaring mee opgedaan.

De drukverhoging op het aanbod wordt opgevolgd en onderzocht. Dat cliëntoverleg en -bemiddeling verder ondersteund dient te worden, klopt. In het kader van de interne staatshervorming is de afspraak gemaakt dat de provincies de operationele ondersteuning opnemen. Dat impliceert het bereikbaar en inzetbaar maken van het aanbod en de communicatie ter zake. West-Vlaanderen heeft al twee jaar een ambtenaar die elke vorm van cliëntoverleg beschikbaar stelt, niet alleen voor minderjarigen en niet alleen binnen de jeugdzorg. Dat proces is in opstart in alle andere provincies.

Zijn de combinaties van hulp niet te laat opgestart? De heer Jean-Pierre Vanhee verklaart dat het combineren van niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp uit verschillende sectoren het mogelijk maakt om bijvoorbeeld verschillende vormen van opvang in te schakelen voor een dossier omdat de modules gekoppeld kunnen worden. Een zesjarige verblijft met drie broers in een verblijftehuis van Jongerenwelzijn. Gezien zijn cognitieve beperkingen wordt hij naar het buitengewoon onderwijs gestuurd en een VAPH-voorziening. Thans kan die jongen tijdens

weekends en vakanties terug naar zijn broers in het verblijftehuis van Jongerenwelzijn. Er zijn al een tiental vergelijkbare dossiers behandeld. Dat komt traag op gang omdat er slechts stapsgewijs gecommuniceerd kan worden over de mogelijkheid en over hoe de vraag best voorbereid en voorgelegd wordt. Bovendien moet het aanbod ook beschikbaar zijn. Er zit derhalve altijd vertraging op. Opstarten betekent dat van meet af aan de mogelijkheid gecreëerd is, maar dat de praktijk verder zijn weg moet vinden. De multidisciplinaire teams bereiden de A-documenten voor en onderhouden de contacten met cliënten. Ze bereiden deze aanvragen samen met de voorzieningen voor. Ze moeten daarbij rekening houden met het initiëren van typemodules uit diverse sectoren. Dat zit vervat in de vraagverheldering.

Worden personen met een handicap sneller geholpen? De spreker verwijst naar de vele aparte procedures binnen het VAPH die afstemming vergen. De versnelde indicatiestelling en toewijzing maakt het bijvoorbeeld wel mogelijk het snel inzetten van verblijf voor kinderen en jongeren te realiseren. Die procedure heeft deuren geopend voor toewijzing van hulp gedurende 120 dagen in afwachting van het verzamelen van de diagnostiek om tot een definitieve oplossing te komen. Voorwaarde is dat er een plaats beschikbaar is. Men is er toch in geslaagd veel van de snelheid van het VAPH vereenvoudigd in de toegangspoort te capteren.

Wat met de verdere opvolging? Wat volgt, zal een evaluatie van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp zijn, uitgevoerd door een externe partner. Dat moet gebeuren vanuit diverse perspectieven, en vooral vanuit cliëntperspectief en vanuit dat van voorzieningen die ermee aan de slag moeten. 2014 wordt het jaar van de volledige implementatie van het nieuwe kader. Evaluatie is gepland vanaf de daaropvolgende jaren. Het is essentieel een voldoende lange periode te overzien om toe te laten dat alle partijen voor- en nadelen oplijsten. De planning kan volgens hem ook opgenomen worden in het actieplan jeugdhulp.

IV. REPLIEKEN

Mevrouw *Mieke Vogels* heeft nooit verondersteld dat crisishulpvragen zouden verdwijnen. Het toenemende aantal is een barometer die aangeeft dat men niet op de goede weg is. Integrale jeugdhulp had tot doel sneller hulp te verlenen om een crisis te voorkomen.

De laagdrempelige hulp is onvoldoende zichtbaar omdat er geen laagdrempelig aanspreekpunt is. Kind en Gezin is met zijn consultatiebureaus bijvoorbeeld wel duidelijk aanwezig in het straatbeeld. De jeugdhulpverlening zou op soortgelijke wijze zichtbaar moeten zijn.

De spreekster is alles behalve tevreden over de uitvoering van artikel 12: alleen rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, erkend door Jongerenwelzijn, en dat volledig aanbodgestuurd. In plaats daarvan had men eerst de behoeften moeten inschatten per regio. Een vraaggestuurde invulling is de enige optie, maar in plaats daarvan wordt voor restauratie gekozen door enkel na te gaan wat de koepels wensen. Er wordt geen euro geïnvesteerd in de versterking van de eerste toegangspoort, zoals de CLB's. De CLB's hebben meer personeel nodig zodat ze permanent open kunnen zijn. De middelen van jeugdzorg moeten binnen jeugdzorg blijven.

Afsluitend wil ze vernemen hoeveel cases Columbus zal kunnen behandelen met het budget van 500.000 euro in het kader van artikel 12.

Mevrouw *Else De Wachter* herhaalt dat haar fractie het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp blijft steunen, maar ook kritisch wil blijven en vooral niet blind voor wat zich op het terrein afspeelt. Aanpassing en verbetering is nodig, stelt ze. Eenieder dient zijn verantwoordelijkheid op te nemen en het lid vindt het jammer vast te stellen dat men niet eerst

remedieert waar nodig voor de verdere uitrol. Waar het kan, kan men wel doorzetten. Ze roept er opnieuw toe op dat alsnog te overwegen. De evaluatie van het decreet is gepland voor de periode 2015-2017, maar het lid hoopt dat tussentijds nog geëvalueerd en bijgestuurd wordt. Ze is niet overtuigd dat er beslist is door te gaan na de voorstart. Er zijn momenten waarop het aangewezen is een project bij te sturen en zelfs in de wacht te plaatsen.

Katrien SCHRYVERS,
voorzitter

Else DE WACHTER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
DOMINO	Dossier Minderjarigen Opvolgingssysteem
GES	gedragsstoornis en emotionele stoornis
ICT	informatie- en communicatietechnologie
INSISTO	Informaticasysteem voor de Intersectorale Toegangspoort
LARS	Leerling Administratie en Registratie Systeem
OCJ	ondersteuningscentrum Jeugdzorg
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OOOC	onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum
PAB	persoonlijkeassistentiebudget
PSA	preventieve sociale actie
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin